

Anonimizuota versija

Vertimas

C-172/21-1

Byla C-172/21

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2021 m. kovo 19 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Köln (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. kovo 15 d.

Ieškovė ir apeliantė:

EF

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Deutsche Lufthansa AG

<...>

Landgericht Köln (Kelno apygardos teismas)

nutartis

Byloje

EF, <...> Berlynas,

ieškovė ir apeliantė,

<...>

prieš

Deutsche Lufthansa AG, <...> Kelnas,

atsakovę ir kitą apeliacinio proceso šalį,

<...>

Bylos nagrinėjimas stabdomas.

Pagal SESV 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikiami šie klausimai dėl Sąjungos teisės išaiškinimo:

1. Ar, lyginant su standartiniu tarifu, bendrovei taikomas palankesnis tarifas (šiuo atveju 152,00 EUR vietoje 169,00 EUR), grindžiamas pagrindų susitarimu tarp oro vežėjo ir (**orig. p. 2**) kitos bendrovės ir taikomas tik atitinkamų bendrovių darbuotojų profesinių kelionių užsakymams, yra mažesnis tarifas, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai negali pasinaudoti visuomenė, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar toks bendrovei taikomas tarifas taip pat nėra keleivių lojalumo programa arba kita oro vežėjo ar turizmo kelionių organizatoriaus komercinė programa, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrą sakinį?

Motyvai

I.

1.

Ieškovė reikalauja, kad atsakovė, kuri yra oro vežėja, sumokėtų 250,00 EUR dydžio kompensaciją pagal 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 261/2004, nustatantį bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinanti Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 261/2004).

Reikalavimas grindžiamas toliau nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis.

Ieškovė turėjo patvirtintą rezervaciją 2019 m. birželio 15 d. skrydžiui LH 191 iš Berlyno Tėgelio oro uosto į Frankfurtą su jungiamuoju skrydžiu EN.8858 iš Frankfurto į Florenciją, kuri turėjo vykdyti atsakovė. Privežamojo skrydžio LH 191 orlaivis turėjo pakilti 14.45 val., o nusileisti 15.55 val. Jungiamojo skrydžio EN 8858 orlaivis turėjo pakilti 16.50 val., o nusileisti 18.20 val. Privežamasis skrydis vėlavo ir į paskirties vietą atvyko tik 16.53 val. Dėl šios priežasties ieškovė nespėjo į jungiamąjį skrydį. Pasiūlytu kitu maršrutu ieškovė savo paskirties vietą pasiekė 23.43 val.

Atstumas tarp Berlyno Tėgelio ir Florencijos yra mažesnis nei 1500 km.

Skrydžiai buvo užsakomi per ieškovės darbdavę bendrovę *Borderstep Institut GmbH*, remiantis atsakovės ir šios bendrovės sutartu bendrovei taikomu

2

tarifu. Dėl to oro susisiekimo kaina, palyginti su standartiniu tarifu, sumažėjo nuo 169,00 EUR iki 152,00 EUR. Toks mažesnis tarifas taikomas tik bendrovės *Borderstep Institut GmbH* darbuotojų profesinėms kelionėms. (**orig. p. 3**)

Ieškovė pirmiausia kreipėsi į bendrovę *EUClaim Deutschland GmbH*, o ši 2019 m. rugpjūčio 8 d. raštu ieškovės vardu pareikalavo, kad atsakovė sumokėtų 250,00 EUR dydžio kompensaciją. 2019 m. rugsėjo 9 d. raštu ieškovė per savo atstovus dar kartą pareikalavo iš atsakovės sumokėti. Atsakovė neatliko jokių mokėjimų.

2.

Apylinkės teismas atmetė ieškinį. Teismas nusprendė, kad Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 pagal 3 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį nėra taikomas. Užsakymui taikytas mažesnis tarifas, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai negali pasinaudoti visuomenė. Visuomenė gali pasinaudoti tarifu, jei tam tikrą užsakymą gali pateikti iš esmės bet kuris asmuo. Taip yra ir tuo atveju, kai konkretaus tarifo taikymui būtinos tam tikros rezervuojančio asmens savybės, pavyzdžiui, taikant senjorams ar vaikams skirtą tarifą. Vis dėlto tam, kad būtų galima naudotis bendrovei taikomu tarifu, būtinos ne asmeninės savybės, o darbdavio su atitinkamu oro vežėju sudarytas susitarimas, kuriame numatytos individualios naudojimosi tarifu sąlygos, kaip, pavyzdžiui, minimali apyvarta ir specifinės tarifo ypatybės. Taip konkrečiai apibrėžiamas asmenų, kuriems gali būti taikomas tarifas, ratas, todėl šiuo tarifu negali tiesiogiai ar netiesiogiai pasinaudoti bet kas.

3.

Ieškovė dėl apylinkės teismo sprendimo pateikė apeliacinį skundą, kuriame teikia tą patį ieškinio reikalavimą.

Ieškovė teigia, kad Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmas sakinytis neapima bendrovei taikomų tarifų, todėl reglamentas yra taikytinas. Minėta nuostata apima tik specialius tarifus, taikomus (aktyviems arba buvusiems) oro transporto bendrovių arba kelionių organizatorių darbuotojams (vadinamuosius *Industry Discounts* arba *Agent Discounts*). Tokiais atvejais skrydį vykdančio oro vežėjo interesus vežti nėra vien ekonominis, todėl reglamento leidėjas neketino įtraukti tokių atvejų į reglamentą. Didelei bendrovei mažesnis tarifas taikomas tam, kad ši bendrovė užsakytų iš vežėjo kuo daugiau skrydžių. Reglamento leidėjas neketino iš keleivių, kurie taikant tokį tarifą sumokėjo beveik visą kainą ir nėra susiję su skrydį vykdančiu oro vežėju jokiais glaudesniais ryšiais, atimti teisės reikalauti kompensacijos. Tai prieštarautų vartotojui palankiai reglamento esmei. Be to, rezervacijai taikytas tarifas yra viešas. Šiuo atžvilgiu visuomene (**orig. p. 4**) turi būti laikomi visi asmenys, kurie nėra oro transporto bendrovės dalis.

Be to, kaip teigia ieškovė, taikytina ir Reglamento (EEB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis, nes bendrovei taikomi tarifai laikytini keleivių lojalumo programa. Dėl tokio pagrindų susitarimo

sutarties galiojimo laikotarpiu bent *de facto* išlieka bendrovės, kaip keleivio, santykiai su oro vežėju.

Atsakovė prašo atmesti apeliacinį skundą.

II.

Sprendimą dėl apeliacinio skundo bus galima priimti tuomet, kai bus gautas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas, priimtas atsakius į prejudicinius klausimus.

1.

Šis klausimas yra reikšmingas sprendimui priimti. Jei Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmas sakinyje apima bendrovei taikomą tarifą ir jei šiam tarifui netaikoma Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis, apeliacinis skundas būtų netenkinamas. Jei vis dėlto būtų kitaip, apeliacinis skundas būtų tenkinamas, nes tokiu atveju ieškovė turėtų teisę į reikalaujamą kompensaciją. Ieškovė pasiekė galutinę paskirties vietą 5 valandomis ir 23 minutėmis vėliau, nei planuota. Atsakovė nenurodė buvus ypatingų aplinkybių, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalį.

2.

Klausimas, ar bendrovei taikomas nagrinėjamo pobūdžio tarifas yra mažesnis tarifas, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai negali pasinaudoti visuomenė, ir ar tai nėra keleivių lojalumo programa arba kita oro vežėjo ar turizmo kelionių organizatoriaus komercinė programa, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrą sakinį, yra Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies aiškinimo klausimas, kuris kilus abejonių yra Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prerogatyva.

3.

Iki šiol kolegija laikėsi nuomonės, kad bendrovei taikomas mažesnis tarifas, grindžiamas pagrindų susitarimu tarp oro vežėjo ir kitos bendrovės, ir taikomas tik atitinkamos bendrovės darbuotojų profesinėms kelionėms, yra mažesnis tarifas, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai negali pasinaudoti visuomenė (**orig. p. 5**) (2020 m. kovo 17 d. *Landgericht Köln* (Kelno apygardos teismas) sprendimas 11 S 33/19, *juris*; 2020 m. lapkričio 17 d. *Landgericht Köln* sprendimas 11 S 373/19, neskelbtas).

a)

4

Jurisprudencijoje ir doktrinoje prieštaringai vertinamas klausimas, ar bendrovei taikomas tarifas, kuris galioja bendrovei tik sudarius sutartį su oro vežėju, turi būti laikomas tarifu, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai negali pasinaudoti visuomenė.

Doktrinoje vyrauja nuomonė, kuri atitinka ir ieškovės teisinę nuomonę, kad reglamento 3 straipsnio 3 dalies pirmas ir antras sakiniai apima tik tokias funkcinės nuolaidas, kurios nėra aptinkamos laisvojoje rinkoje ir suteikiamos konkrečiai oro transporto bendrovių arba kelionių organizatorių ar agentūrų, su kuriomis bendradarbiaujama, darbuotojams, kaip, pavyzdžiui, *Industry Discount* (ID), *Agent Discount* (AD) ir *Personal Education Program* (PEP) tarifai <...>. Visuomenė gali būti laikomi tik visi asmenys, kurie nėra oro transporto bendrovės dalis, bet ne oro transporto bendrovės ar turizmo bendrovių, su kuriomis bendradarbiaujama, darbuotojai <...>, be to, pakanka, kad tarifu taip pat galėtų naudotis tik ta visuomenės dalis, kuriai būdingos tam tikros individualios keleivių savybės – vaikai, moksleiviai, studentai, senjorai <...>. Taip apibrėžta visuomenės dalis bent netiesiogiai galėtų naudotis ir bendrovei taikomais tarifais <...>. Tokia išvadą bet kuriuo atveju galima daryti iš minėtos nuostatos prasmės ir tikslo, apie kuriuos leidžia spręsti reglamento 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis <...>. (orig. p. 6)

Kiek matyti iš paskelbtos jurisprudencijos, nuomonės išsiskiria, todėl suformuotos jurisprudencijos nėra. *Amtsgericht Hamburg* (Hamburgo apylinkės teismas), pavyzdžiui, mano, kad reglamentas bendrovei taikomų mažesnių tarifų atveju gali būti taikomas (2019 m. lapkričio 1 d. *Amtsgericht Hamburg* sprendimas 23a C 83/19), o atskiri *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas) skyriai (2016 m. lapkričio 4 d. *Amtsgericht Köln* sprendimas 136 C 155/15), 2020 m. sausio 16 d. *Amtsgericht Bremen* (Brėmeno apylinkės teismas) sprendimas 16 C 313/19) ir 2019 m. balandžio 4 d. *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas) sprendimas 32 C 1964/18) mano, kad reglamentas bendrovei taikomų mažesnių tarifų atveju negali būti taikomas. *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas) nusprendė, kad net visai profesinei grupei – žurnalistams – suteikta nuolaida negali būti laikoma nuolaida, kuria tiesiogiai ar netiesiogiai gali pasinaudoti visuomenė (2014 m. birželio 6 d. *Landgericht Frankfurt* (Frankfurto apygardos teismas) sprendimas 24 S207/134s, cituojama pagal *Schmid*, NJW 2015, 513, 5 išnaša).

b)

Kolegijos nuomone, bendrovei taikomas nagrinėjamo pobūdžio tarifas negali būti laikomas tarifu, kuriuo „gali pasinaudoti visuomenė“. Visų pirma, priešingai, nei teigiama doktrinoje, kolegija neižvelgia pagrindo manyti, kad Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio antra alternatyva turėtų būti taikoma tik oro transporto bendrovių ir turizmo bendrovių darbuotojams galiojančioms funkcinėms nuolaidoms. Tiesa, funkciniai tarifai taip pat minimi Komisijos aiškinamosiose gairėse dėl reglamento aiškinimo. Šiose gairėse dėl 3 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio nurodyta: „Ši nuostata aprėpia specialius

tarifus, kuriuos oro vežėjai siūlo savo darbuotojams“. Vis dėlto, nepaisant to, kad šios gairės nėra privalomos, negalima daryti išvados, kad minėta nuostata taikoma tik tokiems tarifams. Tai paneigia ir Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis, pagal kurią pirmo sakinio nuostata netaikoma keleivių lojalumo programoms. Tuo atveju, jei pirmas sakinys nuo pat pradžių apimtų tik saviems ar susijusiems darbuotojams taikomus tarifus, ši išimties išimtis būtų visiškai nereikalinga, nes tokie tarifai bet kuriuo atveju nėra keleivių lojalumo programos. Dėl šios priežasties reglamento leidėjas būtų galėjęs išbraukti antrą sakinį nepakeisdamas jo jokia kita nuostata, jei būtų norėjęs tokio šios nuostatos aiškinimo. Kolegijos nuomone, iš to, kad jis to nepadarė, akivaizdu, kad pirmas sakinys apima ne tik funkcines nuolaidas saviems ir turizmo bendrovių darbuotojams. Doktrinoje kartais atstovaujamoje priešingoje nuomonėje taip pat nepaaiškinama, kaip tokį supratimą suderinti su antru sakiniu. Tik vienu atveju šiuo klausimu nurodoma, kad antras sakinys yra tik deklaratyvaus pobūdžio nuostata, nes pirmas sakinys bet kuriuo atveju neapima keleivių lojalumo programų – tai tik „aptarnaujamąjį vaidmenį“ atliekanti Sąjungos teisės aktų leidėjo norma <...> (**orig. p. 7**)<...>. Kolegija negali sutikti su šiuo argumentu. Kolegijos nuomone, tai logiškai klaidingas motyvas.

Ir atvirkščiai – kita vertus, nebūtina, kad tarifu turėtų galėti neribotai naudotis visa visuomenė – kolegija neprivalo priimti sprendimo šiuo klausimu. Šiuo klausimu tam, kad būtų tenkinamas visuomenės požymis, gali pakakti aplinkybės, jog tarifu gali naudotis tik tam tikra remiantis objektyviais asmeniniais kriterijais apibrėžiama visuomenės dalis, kaip yra, pavyzdžiui, vaikams ir senjorams taikomų tarifų atveju (taip pat žr., pavyzdžiui, 2020 m. sausio 16 d. *Amtsgericht Bremen* sprendimą 16 C 313/19). Vis dėlto tokiu atveju kyla klausimas, kokio pobūdžio kriterijai turi būti taikomi nustatant atitinkamą grupę, kad tarifas dar galėtų būti laikomas tarifu, kuriuo gali pasinaudoti dalis visuomenės, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą. Kolegijos nuomone, prielaida dėl tokios visuomenės dalies gali būti daroma tik tada, jei grupė nustatoma remiantis objektyviomis asmeninėmis grupės narių savybėmis, pavyzdžiui, amžiumi arba, jei turimas, moksleivio ar studento statusu. Bendrovei taikomo tarifo atveju priklausymą grupei lemia ne asmeninė keleivio savybė, o sutartiniai keleivio darbdavio ir oro vežėjo santykiai. Taigi tam, kad būtų taikomas sumažintas tarifas, nepakanka, kad keliautojas būtų tiesiog tam tikro dydžio bendrovės darbuotojas. Ši bendrovė veikia turi būti iš anksto sudariusi atitinkamą bendrąją sutartį. Taigi tarifo suteikimas yra susijęs su bendrosios sutarties šalių nustatytu *inter partes* kriterijumi (2020 m. sausio 16 d. *Amtsgericht Bremen* sprendimas 16 C 313/19).

Vis dėlto net darant prielaidą, kad priklausymas grupei, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, gali būti grindžiamas tuo, kad keleivis yra sutartį su oro vežėju sudariusios bendrovės darbuotojas, nagrinėjamu tarifu ši „visuomenės dalis“ bet kuriuo atveju negalėtų – net ir netiesiogiai – laisvai naudotis. Taip yra todėl, kad net ir bendrąją sutartį dėl palankesnio tarifo sudariusios bendrovės darbuotojai negali laisvai naudotis šiuo tarifu. Nagrinėjamas tarifas veikia neginčijamai taikomas tik pagal darbo santykius vykdomoms profesinėms kelionėms, o ne asmeninėms darbuotojų

kelionėms. Bet kuriuo atveju galimybė naudotis sumažintu tarifu dėl šio aiškiai apibrėžto tikslo nebeprisilaiko vien nuo asmeninių keleivio savybių, o tarifas nelaikytinas viešai prieinamu (taip pat 2016 m. lapkričio 4 d. *Amtsgericht Köln* sprendime 136 C 155/15 <...> (**orig. p. 8**) <...>). Tuo šis tarifas iš esmės skiriasi nuo kitų galimų tarifų, kurie yra taikomi daliai visuomenės. Pavyzdžiui, mažesni tarifai vaikams ar senjorams taikomi neatsižvelgiant į kelionės tikslą. Naudojimuisi moksleiviams ir studentams galiojančiu tarifu taip pat paprastai netaikoma sąlyga, kad skrydis būtų nulemtas mokyklos ar studijų.

4.

Be to, kolegijos nuomone, nagrinėjamo pobūdžio tarifui taip pat netaikoma Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis, pagal kurią reglamentas neatsižvelgiant į pirmą sakinį taikomas keleiviams, turintiems bilietus, išduotus pagal keleivių lojalumo programą arba kitą oro vežėjo ar turizmo kelionių organizatoriaus komercinę programą (2020 m. kovo 17 d. *Landgericht Köln* sprendimas 11 S 33/19, *juris*; 2020 m. lapkričio 17 d. *Landgericht Köln* sprendimas 11 S 373/19, neskelbtas).

Jurisprudencijoje ir doktrinoje iš esmės neginčijama, kad ši nuostata bet kuriuo atveju apima vadinamąsias dažnai lėktuvais keliaujančių keleivių arba mylių programas. Tiesa, kartais taip pat daroma prielaida, kad ir bendrovei taikomi tarifai galiausiai skirti klientų lojalumui skatinti ir klientų paieškai, todėl antrame sakinyje nustatyta išimties išimtis taikytina ir tokiems tarifams <...>. Vis dėlto, kolegijos nuomone, sąvokos „keleivių lojalumas“ ir „komercinė programa“, kaip tai suprantama pagal reglamento 3 straipsnio 3 dalies antrą sakinį, negali būti aiškinamos taip plačiai. Galiausiai kiekvienas mažesnis tarifas yra skirtas keleivių lojalumui skatinti. Jei tam, kad būtų galima taikyti antrame sakinyje nustatytą išimties išimtį, pakaktų vien sumažinti tarifą, rezultatas būtų toks pat, kaip jau buvo aprašyta pirmiau: galiausiai nė vienas mažesnis tarifas, taikomas bendrovei nepriklausantiems asmenims (juk pastarieji nėra klientai siaurąja prasme), nepatektų į reglamento 3 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio antros alternatyvos taikymo sritį ir ši antro sakinio nuostata būtų visiškai nereikalinga. Pirmo sakinio nuostata būtų taikoma tik funkcinėms nuolaidoms. Vis dėlto jei reglamento leidėjo ketinimai būtų buvę tokie, jis būtų galėjęs tai aiškiai nurodyti pirmame sakinyje ir tokiu atveju praleisti nereikalingą antrą sakinį. Jis to nepadarė. Taip pat negalima preziumuoti, jog reglamento leidėjas sudėtingu aplinkiniu keliu per išimties išimtį antrame sakinyje ketino nustatyti, kad reglamentas netaikomas tik funkcinėms tarifams. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių kolegija daro prielaidą, kad antras sakinytis neapima bendrovėms taikomų tarifų ir taikomas tik keleiviams, keliaujantiems su bilietais, kurie buvo išduoti jiems kaip premija taikant keleivių lojalumo ar (**orig. p. 9**) komercines programas, visų pirma mylių programas (taip pat žr. 2016 m. lapkričio 4 d. *Amtsgericht Köln* sprendimą 136 C 155/15).

<...>

(baigiamoji formulė, parašai)